

ประสิทธิภาพของการใช้กระบวนการกลุ่ม
เพื่อเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวใน 6
เดือนแรก โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

เกศสุดา วงศ์สารภี

มัณฑนา ผามั่ง

คลินิกนมแม่ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ความสำคัญ

- ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- ปัญหาและอุปสรรคจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- สถิติของปัญหาจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปี 56 - 57
 - นำนมไม่เพียงพอ ร้อยละ 22.5 และ 28.6
 - ห้วนนมแตก ร้อยละ 20.8 และ 22.1
 - การให้อาหารอย่างอื่นก่อน 6 เดือน ร้อยละ 64.8 และ 72.1
 - อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ร้อยละ 58.9 และ 41.6

ความสำคัญ (ต่อ)

- การใช้กลุ่มสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่าง
เดียว โรงพยาบาลนครศรีธรรมราช
(ศุภกาญจน์ และคณะ, 2548)
- การใช้กระบวนการกลุ่ม
 - ระยะเวลาสร้างสัมพันธภาพ
 - ระยะดำเนินการ
 - ระยะสิ้นสุดการทำกลุ่ม

ความสำคัญ (ต่อ)

- การใช้โทรศัพท์ติดตามอย่างต่อเนื่อง
- การเปรียบเทียบผลของการติดตามเยี่ยมมารดาหลังคลอดที่บ้านกับติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ต่ออัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
อย่างเดียว โรงพยาบาลเจ้าพระยาบรมราช
(อาพร, 2548)

วัตถุประสงค์

- เพื่อเปรียบเทียบอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน
ระยะเวลาในการเริ่มให้อาหารอื่น
และความพึงพอใจ ระหว่างมารดา
หลังคลอดที่ใช้กระบวนการกลุ่มกับ
มารดาหลังคลอดที่ได้รับคำแนะนำตามปกติ

วิธีการศึกษา

- รูปแบบการศึกษา : Non-Randomized control design

- สถานที่ศึกษา : ตึกสูติกรรมหลังคลอด
คลินิกนมแม่ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2557

Study Flow

หญิงหลังคลอดที่ตั้งครรภ์ครบกำหนด
หัวนมปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลัง
คลอด บุตรสุขภาพแข็งแรง ไม่มีควม
พิการหรืออุปสรรคต่อการกินนมแม่
และสามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์

-สื่อสารภาษา
ไทยไม่ได้
-ทารกในครรภ์
เสียชีวิต
-ผล HIV positive

กลุ่ม Intervention
จำนวน 35 ราย

กลุ่ม control
จำนวน 30 ราย

กระบวนการกลุ่มครั้งที่ 1
หลังคลอด 2 วัน

โทรติดตาม 1
สัปดาห์หลังคลอด

กระบวนการกลุ่มครั้งที่ 2
หลังคลอด 10 วัน

โทรติดตาม 3
สัปดาห์หลังคลอด

ให้การดูแลตามปกติครั้งที่ 1
หลังคลอด 2 วัน

ให้การดูแลตามปกติครั้งที่ 2
หลังคลอด 10 วัน

กระบวนการกลุ่มครั้งที่ 3
หลังคลอด 1 เดือน

โทรติดตาม 3 เดือนหลังคลอด

โทรติดตาม 6 เดือนหลังคลอด

- อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
อย่างเดียว 6 เดือน
- ระยะเวลาที่เริ่มให้อาหารอื่น
- ความพึงพอใจ

ให้การดูแลตามปกติครั้งที่ 3
หลังคลอด 1 เดือน

โทรติดตาม 6 เดือนหลังคลอด

- อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
อย่างเดียว 6 เดือน
- ระยะเวลาที่เริ่มให้อาหารอื่น
- ความพึงพอใจ



แผนการสอนกระบวนการกลุ่ม

การสอนในกระบวนการกลุ่ม

หลังคลอด(ครั้งแรก)

- เหมือนการสอนตามปกติ
- การสร้าง/การหลังน้ำนม
- อาหารมารดาหลังคลอด
- ทำอุ้มลูกกินนมแม่
- ปัญหาจากการกินนมแม่
- การแพ้นมวัว

เหมือนการสอนตามปกติ

การสอนตามปกติ

หลังคลอด(ครั้งแรก)

- ประโยชน์ของนมแม่
- การบีบน้ำนม
- การดูแลทารกแรกเกิด
- อาการผิดปกติของมารดา / ทารก
- การตรวจหลังคลอด / คุมกำเนิด

แผนการสอนกระบวนการกลุ่ม (ต่อ)

การสอนในกระบวนการกลุ่ม	การสอนตามปกติ
<p><u>ครั้งที่ 2 (10 วัน)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• เหมือนการสอนตามปกติ• ทบทวน <p>เหมือนการสอนตามปกติ</p>	<p><u>ครั้งที่ 2 (10 วัน)</u></p> <ul style="list-style-type: none">• ประเมินภาวะตัวเหลือง น้ำหนัก ทารก/ปัญหา มารดา• สอน<ul style="list-style-type: none">- การสร้าง/การหลั่งน้ำนม- อาหารมารดาหลังคลอด- ทำอุ้มลูกกินนม- ปัญหาจากการกินนมแม่การแพ้นมวัว

แผนการสอนกระบวนการกลุ่ม (ต่อ)

การสอนในกระบวนการกลุ่ม	การสอนตามปกติ
เหมือนการสอนตามปกติ	<p><u>ครั้งที่ 3 (1 เดือน)</u></p> <ul style="list-style-type: none">● ประเมินสุขภาพมารดา/ทารก● การเลี้ยงดูทารก พัฒนาการอาหารทารกหลัง 6 เดือน● การบีบเก็บน้ำนมสำหรับมารดาทำงานนอกบ้าน

ผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไป

	Intervention (n=35)		Control (n=30)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ (ปี) เฉลี่ย (\pm SD)	26.5	\pm 5.8	26.3	\pm 5.2	0.912
อายุครรภ์ เฉลี่ย (\pm SD)	38.9	\pm 1.1	38.8	\pm 1.1	0.755
จำนวนบุตร					
คนแรก	20	57.1	15	50.0	0.623
สถานที่ฝากครรภ์					
รพ.ชร.	25	71.4	18	60.0	0.742
อาชีพ					
แม่บ้าน	16	45.7	14	46.7	0.910

	Intervention (n=35)		Control (n=30)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รายได้เฉลี่ย (\pm SD)	12,180	\pm 11,245	15,466	\pm 10,692	0.126
การศึกษา					
มัธยมศึกษา	10	28.6	11	36.7	0.838
จำนวนวันลาหลังคลอด					
30 วัน	2	15.4	2	18.2	0.644
45 วัน	4	30.8	6	54.5	
60 วัน	1	7.7	0	0	
90 วัน	6	46.1	3	27.3	

อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย 6 เดือน ระยะเวลาเริ่มให้อาหารอื่น

	Intervention (n=35)		Control (n=30)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ อย่างน้อย 6 เดือน	22	62.9	14	46.7	0.145
ระยะเวลาเริ่มให้อาหารอื่น มีฐาน (ต่ำสุด, สูงสุด) เดือน	4.7	(14,170)	3.2	(3,175)	0.510*

*ประมาณค่าด้วยการวิเคราะห์ Gompertz regression

ความพึงพอใจในการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

	Intervention (n=35)		Control (n=30)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ความพึงพอใจในการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม					
รูปแบบของการเรียนการสอน	21	63.6	13	44.8	<0.001
ความเข้าใจวัตถุประสงค์	20	58.2	15	50.0	<0.001
การให้คำแนะนำและการช่วยเหลือของผู้นำกลุ่ม	29	85.3	21	70.0	<0.001
ความเหมาะสมของระยะเวลา	29	85.3	20	66.7	<0.001
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง	29	85.3	21	70.0	<0.001

โอกาสการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ

	OR*	95%CI	P-value
โอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ	21.27	1.03, 438.01	0.048

- เมื่อปรับความได้เปรียบเสียเปรียบในเรื่องอายุ รายได้ จำนวนบุตรและระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ลางานเพื่อให้นมบุตร

ข้อยุติและการนำไปใช้

กระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่อย่างเดียวยิ่ง 6 เดือนได้มากขึ้น
ชะลอการให้อาหารเสริมอื่นนอกเหนือจากนมแม่
จึงควรพิจารณานำไปเป็นทางเลือกในการส่งเสริม
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับการดูแลมารดาหลังคลอด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ

- นายแพทย์สุทัศน์ ศรีวิไล ผู้อำนวยการโรงพยาบาล เชียงรายประชานุเคราะห์
- ศ.ดร.ร.อ.นพ.ชยันตร์ธร ปทุมานนท์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รศ.ชไมพร ทวีศรี คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
- เจ้าหน้าที่แผนกสุติกรรมหลังคลอดและคลินิกนมแม่
- คณะกรรมการวิจัยโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์